

Dit stappenplan uitprinten en uitdelen aan studenten

Didactische aanpak 4: Socratisch gesprek

Theorie

Een socratisch gesprek is een denkgesprek over denkbeelden en opvattingen. Studenten worden met het socratisch gesprek gestimuleerd om hun denkbeelden en opvattingen voortdurend te onderzoeken. Deze systematische methodiek kan helpen om het gesprek aan te gaan over controversiële, normatieve onderwerpen. Het socratisch gesprek laat studenten ervaren dat er vragen zijn, waarop het antwoord niet zomaar te vinden is: er is niet slechts één antwoord mogelijk. Studenten leren zo dat ze soms minder weten dan ze denken. Dit creëert denkruimte, wat het startpunt kan zijn voor een verder gesprek.

Logische stappen in het socratisch gesprek zijn:

- ▶ **Stap 1:** Studenten nemen plaats in een kring. Het socratisch gesprek begint met een uitgangsvraag. De docent formuleert deze vraag zelf of hij gaat samen met de studenten op zoek naar een geschikte vraag. De vraag kan gekozen zijn naar aanleiding van een concrete gebeurtenis. Een geschikte vraag gaat over een normatieve uitspraak en moet kunnen worden toegepast op een alledaags voorbeeld. Het antwoord op de vraag kan niet goed of fout zijn, er moeten verschillende antwoorden mogelijk zijn. Bijvoorbeeld 'Wat is vriendschap?', 'Wanneer is iets je eigen schuld?', 'Wat is liefde?' of 'Wanneer is iemand radicaal?'
- ▶ **Stap 2:** Eén of meer studenten geven aan de hand van een concreet voorbeeld antwoord op de uitgangsvraag.
- ▶ **Stap 3:** Wanneer iedereen vat heeft op de gegeven voorbeelden, wordt gekeken welke ideeën, overtuigingen en argumenten de gesprekspartners hebben. De docent stelt verdiepende vragen en stimuleert de studenten om dat ook te doen. Dit zijn vragen in de trant van 'Is dat zo?' en 'Hoezo?' De groep gaat samen op zoek naar mogelijke antwoorden op de vraag en deze worden inzichtelijk gemaakt op het bord. Vervolgens worden de verzamelde antwoorden getoetst op hun geldigheid. Zijn ze juist? Zijn ze adequaat? Zijn ze waar?
- ▶ **Stap 4:** Het gesprek kan afgerond worden als de studenten begrijpen dat ze het antwoord op de vraag niet zomaar kunnen vinden: er zijn meerdere antwoorden mogelijk. Uiteindelijk kunnen de studenten alle verzamelde meningen en antwoorden op het bord terug zien.

Bij het socratisch gesprek is het belangrijk dat de docent optreedt als een onbevooroordeeld gespreksleider en voorafgaand aan het gesprek duidelijk maakt dat het gesprek niet is bedoeld om te veroordelen. Op deze manier krijgen de studenten niet te horen wat ze wel en niet mogen zeggen, maar worden ze gedwongen om verantwoordelijkheid te dragen voor alles wat ze zeggen.

Bron

Baay, P., Hofland, A., de Groot, A., & Romme, I. (2016). *Kritische denkvaardigheden. Een praktische handreiking voor het mbo*. Woerden: MBO Raad